

Ministerie van Binnenlandse Zaken en
Koninkrijksrelaties

> Retouradres Postbus 20011 2500 EA Den Haag

Aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-
Generaal
Postbus 20018
2500 EA Den Haag

**Directoraat-Generaal
Bestuur en Wonen**
Democratie en Burgerschap

Turfmarkt 147
Den Haag
Postbus 20011
2500 EA Den Haag
Nederland
www.rijksoverheid.nl

Kenmerk
2017-0000447416

Uw kenmerk

Bijlage(n)
2

Datum 3 oktober 2017
Betreft Advies Ctfpp over de jaarstukken van politieke partijen over
2016 en de overzichten ten behoeve van de Tweede
Kamerverkiezingen van 15 maart 2017

Politieke partijen hebben in 2017 tweemaal documenten aangeleverd in het kader van de Wet financiering politieke partijen (Wfpp). Het betreft enerzijds documenten in het kader van reguliere verantwoording over het jaar 2016 en anderzijds documenten in het kader van de deelname aan de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart jl.

De Commissie toezicht financiën politieke partijen (Ctfpp) heeft bij brief van 31 augustus jl. advies uitgebracht over de documenten die de politieke partijen conform de Wfpp voor 1 juli 2017 over het jaar 2016 hebben overgelegd. Dit betreft de volgende documenten:

- a) een financieel verslag met daarin een weergave van de ontvangen subsidies, de ontvangen bijdragen, de overige inkomsten, de vermogenspositie en de schulden van de politieke partij;
- b) een overzicht van de bijdragen van in totaal € 4.500 of meer die de politieke partij in dat kalenderjaar van een gever heeft ontvangen;
- c) een overzicht van de schulden van € 25.000 of meer;
- d) een schriftelijke verklaring van de accountant, waarin hij de uitslag weergeeft van zijn onderzoek in een schriftelijke verklaring omtrent de getrouwheid van het financieel verslag en de bovengenoemde overzichten.

Deze overzichten zal ik binnenkort openbaar maken door publicatie in de Staatscourant en op www.rijksoverheid.nl.

Daarnaast heeft de Ctfpp bij brief van 7 maart jl. advies uitgebracht over de documenten die politieke partijen die deelnamen aan de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart jl. op grond van de Wfpp moesten overleggen. Dit betreft de volgende documenten:

- a) de bijdragen van in totaal € 4.500 of meer die de partij in een kalenderjaar van een gever heeft ontvangen, met daarbij een vermelding van de naam en het adres van de gever, het bedrag of de waarde van de bijdrage en de datum van de bijdrage;
- b) de schulden van € 25.000 of meer, met daarbij een vermelding van de

hoogte van de schuld, de naam en het adres van de crediteur onderscheidenlijk geldverstrekker en, indien van toepassing, de gegevens van de instelling.

- c) de bijdragen van in totaal € 4.500 of meer die kandidaten geplaatst op een kandidatenlijst van een partij die deelneemt aan de verkiezingen, van één geveer in een kalenderjaar hebben ontvangen.

De bedoelde bijdragen en schulden besloegen ten aanzien van de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart jl. de periode 1 januari 2015 t/m 22 februari 2017. De desbetreffende overzichten zijn voorafgaand aan de verkiezingen openbaar gemaakt. Vanwege het overlappende karakter van de adviezen met betrekking tot het kalenderjaar 2016 heb ik besloten integraal te reageren op de adviezen.

Algemeen beeld

In algemene zin concludeert de Ctfpp dat de kwaliteit van de voor 1 juli 2017 aangeleverde verslaglegging over de bijdragen en schulden over het jaar 2016 van hoog niveau is en dat de politieke partijen, voor zover de Ctfpp kan nagaan, transparant rekenschap geven van ontvangen giften en schulden. Wel ziet de Ctfpp ruimte voor verbetering als het gaat om de zorgvuldige, tijdige en volledige aanlevering van de op grond van de Wfpp te verstrekken informatie.

De Ctfpp constateert daarentegen diverse onvolkomenheden in de wijze waarop partijen in het kader van de Tweede Kamerverkiezingen invulling hebben gegeven aan de verplichting om transparant rekenschap te geven van bijdragen en schulden. Daarnaast is het de Ctfpp opgevallen dat door geen van de politieke partijen melding is gemaakt van giften in natura (bijvoorbeeld het beschikbaar stellen van een vergaderruimte). Opvallend zijn volgens de Ctfpp ook de geconstateerde verschillen tussen enerzijds de bijdragen en schulden in 2016 die zijn opgegeven in aanloop naar de Tweede Kamerverkiezingen en anderzijds de bijdragen en schulden in de meest recent aangeleverde jaarstukken van 2016.

De geconstateerde verschillen en onvolkomenheden zijn volgens de Ctfpp verklaarbaar. De partijen kregen in aanloop naar de verkiezingen immers voor het eerst sinds de invoering van de Wfpp in 2013 te maken met deze vorm van openbaarheid van bijdragen aan en schulden van partijen en van bijdragen aan kandidaten. In de ogen van de Ctfpp is dit des te meer verklaarbaar omdat die informatie in voor de partijen drukke tijden onder tijdsdruk moest worden aangeleverd.

Voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen van 15 maart 2017 heb ik de aan de Tweede Kamerverkiezingen deelnemende politieke partijen zo goed mogelijk geïnformeerd. Ik heb dit als volgt gedaan: 27 oktober 2016 heb ik de op dat moment bij de Kiesraad geregistreerde politieke partijen geïnformeerd over de documenten die ze conform de Wfpp moesten overleggen indien ze deel zouden nemen aan de meest recente Tweede Kamerverkiezingen. De politieke partijen die zich na 27 oktober 2016 hebben geregistreerd heb ik steeds kort na hun

registratie over deze verplichtingen geïnformeerd. Vervolgens heb ik op 9 februari een herinnering gestuurd naar alle politieke partijen waarvan duidelijk was dat ze gingen deelnemen aan de Tweede Kamerverkiezingen. Tot slot heb ik op 3 maart de partijen die op dat moment nog geen, of geen volledige, documenten hadden aangeleverd dringend verzocht dit wel te doen.

Ik zal de partijen die deelnemen aan toekomstige Tweede Kamerverkiezingen in principe wederom op deze wijze informeren over de verplichtingen conform de Wfpp. Hierbij verwacht ik, in lijn met het advies van de Ctfpp, verbetering gezien de ervaring die politieke partijen deze eerste keer konden opdoen. Vanzelfsprekend zal ik gelet op het feit dat de Ctfpp het van groot belang acht dat bij de volgende Tweede Kamerverkiezingen alle betrokkenen extra aandacht hebben voor een tijdige en volledige aanlevering van overzichten en verklaringen bezien of er mogelijkheden zijn om dit proces verder te verbeteren.

Advies

De Ctfpp adviseert om bij de huidige evaluatie van de Wfpp aandacht te besteden aan de verantwoordingsplicht van neveninstellingen voorafgaand aan de Tweede Kamerverkiezingen. Uit de artikelen 28, 29 en 30 van de Wfpp volgt dat neveninstellingen in deze periode geen verantwoording hoeven af te leggen over de door hen ontvangen bijdragen. De Ctfpp werpt de vraag op of een heroverweging hiervan kan bijdragen aan de transparantiedoelstelling van de Wfpp en wijst in dit verband op neveninstellingen die specifiek tot doel hebben de politieke partij (onder meer) bij de campagne voor de Tweede Kamerverkiezingen financieel te ondersteunen.

Ik heb besloten om het advies van de Ctfpp over te nemen en deze materie mee te geven aan de commissie die momenteel de Wfpp evalueert.

De minister van Binnenlandse Zaken en Koninkrijksrelaties,

dr. R.H.A. Plasterk